

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 2/2006 vp

Hallituksen esitys puolustusvoimalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä marraskuuta 2006 lähettänyt puolustusvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen puolustusvoimalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 264/2006 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 51/2006 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- puolustusministeri Seppo Kääriäinen
- puolustusvoimain komentaja, amiraali Juhani Kaskeala
- lainsäädäntöjohtaja Seppo Kipinoinen ja henkilöstöjohtaja Pasi Lankinen, puolustusministeriö
- valtioneuvoston oikeuskansleri Paavo Nikula, Oikeuskanslerinvirasto
- valtiosyyttäjä Jukka Rappe, Valtakunnan-syyttäjänvirasto
- erityisavustaja Johan Schalin, valtioneuvoston kanslia
- neuvonantaja Timo Tuovinen, tasavallan presidentin kanslia

- esittelijäneuvos Raino Marttunen, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- pelastusylitarkastaja Tarmo Kopare, sisäasiainministeriö
- asessori Teemu Penttilä ja prikaatikenraali, valmiuspäällikkö Jarmo Lindberg, Pääesikunta
- eversti Keijo Suominen, Itäisen Maanpuolustusalueen Esikunta
- kommodori Tapio Maijala, Merivoimien Esikunta
- yritysturvallisuustoimiston päällikkö Kalevi Tiuhonen, Elinkeinoelämän keskusliitto
- lakimies Juri Aaltonen, Toimihenkilökeskujärjestö STTK ry
- asiamies Mikko Äikäs, Palkansaajajärjestö Pardia ry
- puheenjohtaja Harri Westerlund, Upseeriliitto ry
- puheenjohtaja Antti Kuivalainen, Päälystöliitto ry
- puheenjohtaja Petteri Leino, Sotilasammattiliitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- ulkoasiainministeriö
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta
- Maanpuolustuskoulutus ry
- Suomen Reserviupseeriliitto
- Maanpuolustuksen Tuki ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi puolustusvoimalaki, joka korvaisi vuoden 1974 puolustusvoimista annetun lain. Uudistuksen tavoitteena on luoda johdonmukainen ja ajantasainen säännöstö, joka kaikilta osin vastaa perustuslain asettamia vaatimuksia. Myös muun lainsäädännön muutoksista aiheutuvat muutostarpeet on otettu huomioon. Esityksessä toteutettaisiin lisäksi valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa 2004 esitetyn mukaisesti muutokset puolustusvoimien organisaatioon ja muiden viranomaisten tukemista koskevaan toimintaan.

Lakiin ehdotetaan nykyistä selkeämpää sääntelyä puolustusvoimien tehtävistä ja tehtävien toteuttamiseksi tarvittavista toimivaltuuksista. Puolustusvoimien tehtävät olisivat Suomen sotilaallinen puolustaminen, muiden viranomaisten tukeminen ja osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Puolustusvoimien toimivaltasäännökset koottaisiin lakiin samaan lukuun viittaussäännöksinä tai säännöksinä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi puolustusvoimien osallistumisesta avun antamiseen toiselle valtiolle. Puolustusvoimat on osallistunut aiemminkin lähinnä Suomen lähialueilla pelastustoimintaan. Avun antamisella tarkoitettaisiin myös laajemmin toiselle valtiolle annettavaa, muuta kuin voimakeinojen käyttöä edellyttävää, apua terrori-iskun, luonnononnettomuuden, suuronnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuessa.

Tiettyjen puolustusvoimien kohteiden kuvaaminen tai muu tallentaminen olisi jatkossa luvanvaraista, ja tätä koskeva luvaton toiminta olisi sakon uhalla rangaistavaa. Vartio- tai päivystystehtävää suorittaville virkamiehille ehdotetaan uusia toimivaltuuksia puolustusvoimien pysyvässä käytössä olevalla alueella. Tällä tavoitellaan viranomaisten yhteistoiminnan edellytysten parantamista, ja samalla tavoitteena on pyrkiä suojaamaan ja ennaltaehkäisemään sotilaallisen puolustamisen tehtävien toimintaedellytyksiin kohdistuvia ja niitä vaarantavia ulkoisia uhkia. Uudet turvallisuuden ja järjestyksen

ylläpitämistä koskevat toimivaltuudet ovat kiinteästi sidoksissa puolustusvoimien pysyvässä käytössä olevien alueiden ja niillä tapahtuvan toiminnan turvaamiseen sekä ulkopuolisille aiheutuvien riskien minimointiin.

Sotilaskäskyasioiden päätöksentekomenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietyt sotilaskäskyasiat esittelisi puolustusvoimain komentajan sijasta puolustusministeri. Puolustusministeri esittelisi valtakunnan sotilaallisen puolustamisen keskeisiin perusteisiin liittyvät sotilaskäskyasiat tasavallan presidentille silloin, kun ne koskevat puolustusministeriön strategista suunnittelua. Uudistuksella pyritään lisäämään parlamentaarista myötävaikutusta sotilaskäskyasioissa.

Puolustusvoimien viranomaisten tehtävistä ja toimivallasta ehdotetaan säädettäväksi nykyistä tarkemmin. Puolustusvoimien tehtävistä ja toimivallasta säädettäisiin monin osin laissa nykyisen asetuksen sijasta. Viranomaisia koskevissa säännöksissä on myös otettu huomioon puolustusvoimien organisaatiouudistus.

Puolustusvoimien henkilöstön oikeuksista ja velvollisuuksista ehdotetaan säädettäväksi nykyistä täsmällisemmin. Laissa esitetään otettavaksi käyttöön uusi ammattisotilaan käsite, jolla tarkoitettaisiin sotilasvirassa palvelevaa ja sitä, joka on nimitetty puolustusvoimissa määräajaiseen virkasuhteeseen määrättyinä sotilastehtävään. Ammattisotilalle säädettäisiin laissa käyttäytymisvelvoite, joka koskisi sekä virkatehtäviä että vapaa-aikaa. Ammattisotilalle säädettäisiin myös lakitasoinen velvoite ylläpitää virkatehtäviensä edellyttämää ammattitaitoa ja kuntoa.

Lisäksi ammattisotilalle säädettäisiin erityinen velvoite ilmoittautua palvelukseen tietyissä tilanteissa. Ammattisotilas olisi jatkossa mahdollista irtisanoa määräajaksi. Henkilöstöä koskevat uudet säännökset vastaisivat pääosin uusia rajavartiolaitoksen henkilöstöä ja poliisia koskevia säännöksiä. Puolustusvoimien toiminnan erityinen luonne on kuitenkin pyritty ottamaan säännöksissä huomioon.

Samalla ehdotetaan muutettavaksi rajavartiolaitosta koskevaa lainsäädäntöä. Ehdotettu laki edellyttää siihen vähäisiä tarkistuksia, jotka koskevat lähinnä viittaussäännöksiä. Esityksessä ehdotetaan myös kumottaviksi rikoslain sotilaan voimankäyttöä koskeva säännös, joka ehdotetaan sisällytettäväksi puolustusvoimalakiin

sekä sotalaitokselle rauhanaikana annettavista luontaisuurituksista annettu laki, johon sisältyvä kiinteistön käyttöoikeutta koskeva säännös sisällytettäisiin puolustusvoimalakiin.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2008 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleisarvio hallituksen esityksestä

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Yli kolme vuosikymmentä vanha laki puolustusvoimista kaipaa päivittämistä. Lain tarkistamista puoltavat myös Suomen EU-jäsenyyden vaikutukset, vuoden 2000 perustuslaki sekä puolustusvoimien toiminnan voimakas kansainvälistyminen. Saadun selvityksen mukaan uudistus voidaan toteuttaa puolustusministeriön hallinnonalan nykyisten määrärahakehysten sekä valtioneuvoston vuosille 2007—2011 antamien valtiontalouden kehyspäätösten puitteissa.

Esitys sisältää merkittäviä uudistuksia. Keskeisimmät niistä liittyvät puolustusvoimien avun antamiseen toiselle valtiolle, sotilaskäsytasioiden päätöksentekomenettelyn muuttamiseen, toimivaltajärjestelyihin puolustusvoimien pysyvässä käytössä olevilla alueilla sekä puolustusvoimien henkilöstön oikeuksia ja velvollisuuksia koskeviin pykäliin. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Lain nimike ja rakenne

Esityksen 1. lakiehdotuksessa lain nimikkeeksi ehdotetaan puolustusvoimalakia, koska arkikielessä tätä nimeä laista käytetään jo nykyisin. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan (PeVL 51/2006 vp), että puolustusvoimalaki on puolustusvoimista annettavaksi tarkoitettun lain

nimikkeeksi varsin epäonnistunut. Oikeusministeriön lainvalmistelu- ja tarkastusosastot ovat kiinnittäneet samaan asiaan huomiota. Puolustusvaliokunta ehdottaa lain nimikkeen muuttamista laiksi puolustusvoimista.

Lakiehdotus jakaantuu kuuteen lukuun, joista ensimmäinen sisältää soveltamisalaa ja puolustusvoimien tehtäviä koskevat sääntelyt. Toiseen lukuun on koottu puolustusvoimien toimivaltaa koskevat pykälät. Kolmas luku sisältää puolustusvoimien organisaatiota ja hallintoa koskevat sääntelyt ja neljäs luku koskee henkilöstöä. Rangaistussäännökset on koottu viidenteen lukuun ja kuudes luku sisältää voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.

Puolustusvoimien tehtävänä on ehdotuksen mukaan Suomen sotilaallinen puolustaminen, muiden viranomaisten tukeminen ja osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Valiokunta toteaa tässä yhteydessä, että puolustusvoimien päätehtävänä tulee selkeästi olla Suomen sotilaallinen puolustaminen.

Puolustusvoimien toiminta ulkomailla sotilaallisten kriisinhallintatehtävien ulkopuolella

Lakiehdotuksen 2 ja 12 §:ssä ovat säännökset puolustusvoimien tuesta muille viranomaisille Suomessa, joukkojen käyttämisestä ulkomailla erilaisiin tehtäviin sekä kansallisesta päätöksentekomekanismista. Pykälien muotoilut ovat ulkomailla toimeenpantavien tehtävien monimuotoisuuden vuoksi verraten väljiä. Ehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan kuitenkin varsin tarkasti, millaisiin tehtäviin puolustusvoimat voi ulkomailla osallistua. Sotilaal-

liseen kriisinhallintatoimintaan osallistumisesta on olemassa oma lakinsa (211/2006). Kriisinhallintaulottuvuus on siksi rajattu pois tästä esityksestä (13 §).

Puolustusvoimien ulkomailla toteuttamien tehtävien suhteen uusi merkittävä linjaus on niin sanotun unionin solidaarisuuslausekkeen eli yhteisvastuulausekkeen mukainen toiminta. Puolustusvaliokunta on tarkastellut solidaarisuuslausekkeen merkitystä lausunnossaan valtioneuvoston selonteosta koskien Euroopan unionin perustuslakisopimusta (PuVL 2/2006 vp).

Ehdotuksen solidaarisuuslauseketta koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että avun antaminen toiselle valtiolle voisi tilanteen mukaan olla esimerkiksi ammattitaitoisen sotilashenkilöstön tai asevelvollisten joukkojen lähettämistä, lääkintämateriaalia ja kuljetuskalustoa. Toiminta saattaa edellyttää puolustusvoimilta myös joukkojen lähettämistä toisen unionimaan alueelle muun muassa tulvien torjumiseen, metsäpalojen sammuttamiseen ja evakuoitien tukemiseen.

Saadun selvityksen mukaan ilmaisu "toiselle valtiolle" kattaa myös sen mahdollisuuden, että apua koskeva toisen valtion pyyntö kanavoidaan jonkin kansainvälisen järjestön kautta. Tämä on tavanomaista kansainvälisen toiminnan näkökulmasta. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan edelleen, että tulevaisuudessa saattaa tulla kyseeseen myös unionialueen ulkopuolelle annettava apu. Esimerkiksi luonnonmullistusten tai suuronnettomuuksien jälkihoidon saatetaan tarvita puolustusvoimien henkilo- ja materiaalitukea.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että ehdotuksen hyväksyttävänä tarkoituksena on säätää lailla puolustusvoimien mahdollisuudesta auttaa lähinnä sisäasiain- tai ympäristöministeriön hallinnonalan viranomaisia antamaan apua toiselle valtiolle silloin, kun Suomi esimerkiksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden keskinäisen yhteisvastuun vuoksi taikka kansainvälisten sitoumustensa taikka toisen valtion tai kansainvälisen järjestön pyynnön perusteella on oikeutettu tai velvollinen apua antamaan.

Perustuslakivaliokunta huomauttaa, että esityksen perusteluissa on tarkoitukseltaan epäselviä viittauksia Euroopan unionin jäsenvaltioiden väliseen yhteisvastuuseen. Varautuminen yhteisvastuuseen mahdollisesti perustuvan voimakeinoavun antamiseen toiselle valtiolle edellyttää valiokunnan mielestä muun ohella lain tasolla annettavia säännöksiä esimerkiksi avunannon edellytyksistä samoin kuin apua antavista joukoista ja niiden oikeudellisesta asemasta sekä eduskunnan vaikutusmahdollisuudet huomioon ottavasta menettelystä päättää avun antamisesta. Valtioneuvoston piirissä on siksi aiheellista ryhtyä toimenpiteisiin yhteisvastuusta jäsenvaltiolle mahdollisesti johtuvien velvoitteiden selvittämiseksi ja tarvittaessa velvoitteiden täyttämisen mahdollistavan lainsäädännön aikaansaamiseksi.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan lisäksi, että voimakeinoapu on rajattava lakiin lisättävällä nimenomaisella maininnalla avunantosäännöksen soveltamisalan ulkopuolelle, jotta lakiehdotus voidaan näiltä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Puolustusvaliokunta pitää tärkeänä, että puolustusvoimien osallistumiselle avun antamiseen toiselle valtiolle luodaan selkeä lainsäädännöllinen perusta. Puolustusvoimilla on monenlaisia resursseja ja osaamista, joita voidaan hyödyntää muille maille annettavassa avussa. Unionin solidaarisuuslausekkeen mukainen toiminta ei puolustusvaliokunnan mielestä lähtökohtaisesti käsitä voimakeinoavun antamista. Valiokunta pitää kuitenkin perustuslakivaliokunnan tavoin tärkeänä asian perusteellista selvittämistä.

Puolustusvaliokunta viittaa tässä yhteydessä myös ulkoasiainvaliokunnan mietintöön EU:n perustuslakisopimuksen hyväksymisestä (UaVM 13/2006 vp). Eduskunta hyväksyi sen pohjalta lausumat, joissa valtioneuvostolle annettiin toimeksianto selvittää EU:n yhteisvastuulausekkeen ja turvatakuulausekkeen merkitystä seuraavan vaalikauden alussa. Puolustusvaliokunta toteaa, että selvitystyössä on yhteisvastuulausekkeen osalta käytävä läpi muun muassa se, miten muut unionimaat suhtautuvat Eurooppa-neuvostossa maaliskuussa 2004 po-

liittisesti hyväksytyyn yhteisvastuulausekkeen velvoittavuuteen ja mihin konkreettisiin toimiin muut unionimaat varautuvat sotilaallisin keinoin tapahtuvassa avun antamisessa, jos unioni-maassa tapahtuu luonnonkatastrofi, suuronnetto-muus tai terrori-isku.

Puolustusvaliokunta toteaa, että avun antami-nen edellyttää aina kohdevaltion pyyntöä. Apua voidaan antaa myös kansainvälisen järjestön kautta. Valiokunta yhtyy perustuslakivaliokun-nan kannanottoon puolustusvoimien annettavak-si tarkoitetun avun edellytyksistä samoin kuin muita suomalaisviranomaisia tukevasta roolista. Avun pyyntö ja muut vastaavat perustuslakiva-liokunnan lausunnossa tarkoitetut avun antami-sen edellytykset määräytyvät muita Suomen vi-ranomaisia kuin puolustusvoimia koskevien säännösten ja määräysten perusteella. Siksi täl-laisista edellytyksistä ei puolustusvaliokunnan mielestä ole tarpeen säätää puolustusvoimia kos-kevassa laissa.

Avun antamista koskevasta Suomen kansalli-sesta päätöksentekomekanismista säädetään 12 §:n 2 ja 3 momenteissa. Valiokunta toteaa, että päätöksenteon tulee yhtäältä mahdollistaa joustava ja oikea-aikainen vastaaminen avun-pyyntöihin ja toisaalta varmistaa asianmukainen poliittinen harkinta. Pykälässä kuvattu päätök-sentekomenettely olisi kolmiportainen avun an-tamisen muotojen, merkityksen ja laajuuden mu-kaisesti. Päätöksen avun antamisesta tekisi puo-lustusministeriö, valtioneuvosto tai tasavallan presidentti.

Henkilöstöjärjestöt ja puolustusministeriö ovat sopineet 8.1.2007 päivätyssä muistiossaan, että ensisijaisesti puolustusvoimalain 12 §:n mu-kaisissa tehtävissä tulee käyttää henkilöitä, jot-ka ovat ura- ja henkilöstösuunnittelua toteutet-taessa ilmoittaneet halukkuutensa näihin tehtä-viin. Kyseinen henkilöstö olisi edelleen virka-suhteessa puolustusvoimiin, ja palvelussuhteen ehdot määräytyisivät virkaehtosopimusjärjestel-mässä sovitun mukaisesti. Selvityksen perus-teella yhteisesti sovitut muutokset palvelussuh-teen ehtoihin toteutetaan virkaehtosopimusjär-jestelmän mukaisesti. Oikeudesta pidättäytyä työstä, josta aiheutuu vakavaa vaaraa työnteki-

jän hengelle tai terveydelle, on voimassa, mitä siitä on työturvallisuuslain 23 §:ssä säädetty (738/2002).

Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus

Laissa ehdotetaan säädettäväksi aiempaa tar-kemmin kiinteistöjen ja maa-alueiden tilapäises-tä käyttöoikeudesta puolustusvoimien harjoituk-sissa tai puolustusvalmiuden kohottamisessa (14 §). Puolustusministeriön puolelta on tuotu esiin, että 14 §:ssä on kysymys tilanteista, jol-loin kiinteistöjen tilapäinen käyttö on sotilaallisen harjoitustoiminnan tai puolustusvalmiuden ko-hottamisen kannalta välttämätöntä. Käyttöoi-keus olisi siis sidottu määrättyyn tarkoitukseen, välttämättömyysperiaatteeseen ja tilapäisyy-teen. Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus ei koske puolustusvoimien Maanpuolustuskoulu-tusyhdistykseltä tilaamaa koulutusta. Puolustus-valiokunta pitää tätä rajausta tärkeänä.

Lakiehdotuksen 14 §:n 4 momentissa on kyse sotilaallisten harjoitusten toimeenpanosta kiin-teistöille aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta. Puolustusvaliokunnan mielestä harjoitustoi-minnasta aiheutuvat vahingot on korvattava paitsi täysimääräisesti myös viivytyksettä. Jos korvauksen määrään haetaan muutosta vali-tusteitse, voi suoritus viivästyä kohtuuttomasti. Riidaton osa korvauksesta on pantava välittö-mästi maksuun.

Oikeusasiamiehelle tehdyssä eräässä kantelu-asiassa on valitettu siitä, ettei puolustusvoimien järjestämästä kaupunkiharjoituksesta ollut tiedotettu alueen asukkaille eikä harjoitusaluetta ollut merkitty. Ehdotuksen 14 §:n yksityiskoh-taisissa perusteluissa harjoituskäyttöön otettu-jen kiinteistöjen tai maa-alueiden merkitsemis-estä ei sanota mitään. Pykälän perusteluissa ku-vataan sen sijaan laajasti sitä, miten kiinteistö-jen ja maa-alueiden omistajien tai haltijoiden kanssa sovitaan harjoituskäytöstä ja miten lähi-seudun asukkaita informoidaan harjoitustoinnasta. Saadun selvityksen mukaan tästä vuoro-puhelusta on vuosien aikana saatu hyviä koke-muksia. Omaksuttua toimintatapaa on tarkoitus jatkaa.

Valiokunta toteaa olevan käytännössä vaikea toteuttaa puolustusvoimien käyttämien tilapäisten harjoitusalueiden merkitseminen siten, että kaikille tahoille käy ilmi harjoitusalueen rajat. Siihen tulee kuitenkin pyrkiä koh-teissa, joissa merkitseminen on toteutettavissa. Valiokunta painottaa, että kansalaisten infor-moimisessa puolustusvoimien tilapäisten harjoitusalueiden ja -kiinteistöjen käytöstä on pääpai-no laitettava kiinteistöjen ja maa-alueiden omis-tajien ja haltijoiden kanssa käytävälle vuoropu-helulle sekä harjoitusalueen asukkaiden oikea-aikaiselle ja kattavalle informoimiselle. Lisäksi huomiota tulee kiinnittää vartiointiin ja ku-lunohjaukseen harjoitusalueilla. Näillä toimen-piteillä minimoidaan se ongelma, että harjoitus-alueella tai sen läheisyydessä olevat asukkaat ovat epätietoisia harjoituksen pitopaikasta tai -ajasta.

Kuvaamista ja tallentamista puolustusvoi-mien alueella koskevat kiellot

Lakiehdotuksen 49 §:ssä oleva rangaistussään-nös on muotoiltu viittaamalla rangaistavan me-nettelyn olennaisten tunnusmerkkien osalta eh-dotetun lain 16 §:ssä säädettyihin kuvaus- ja tal-lennuskieltoihin.

Asiantuntijat toivat esiin, että 16 §:ssä esitet-ty luettelo kielletyistä kuvaus- ja tallennuskoh-teista on epämääräinen ja tulkinnanvarainen, eikä tavallinen kansalainen voi välttämättä tun-nistaa kaikkia kuvauskiellon tarkoittamia koh-teita. Ehdotetussa luettelossa käytetyt ilmaisut voivat yleisluontoisuutensa ja tulkinnanvarai-suutensa vuoksi johtaa myös siihen, että ku-vaus- ja tallennuskiellon katsottaisiin ulottuvan sellaisiinkin kohteisiin, joiden osalta rajoituk-siin ei ole perusteita. Huomattavia tulkintavai-keuksia aiheuttaa myös 16 §:n 1 momentin joh-danto, jonka mukaan kiellot koskisivat vain ku-vaamista ja tallentamista "puolustusvoimien käytössä olevalla alueella". Kiellettyjen kohteiden kuvaaminen ja tallentaminen ulkopuolelta käsin jäisi näin ollen rangaistussäännöksen so-veltamisalueen ulkopuolelle.

Valiokunta toteaa, että vastuu salassa pidettä-vien tietojen ja kohteiden suojaamisesta on ensi-

sijaisesti puolustusvoimilla. Puolustusvoimien tulee rakenteellisilla järjestelyillä huolehtia sii-tä, etteivät maanpuolustuksen kannalta tärkeät kohteet ole ulkopuolisten havainnoitavissa.

Vartio- ja päivystystehtäviä suorittavien vir-kamiesten toimivaltuudet

Vartio- tai päivystystehtävää suorittaville virka-miehille ehdotetaan uusia toimivaltuuksia puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla (18—22 §). Saadun selvityksen mukaan uudet turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämistä kos-kevat toimivaltuudet ovat sidoksissa puolustus-voimien käytössä olevien alueiden ja niillä ta-pahtuvan toiminnan turvaamiseen sekä ulkopuo-liselle aiheutuvien turvallisuusuhkien mini-mointiin. Lakiehdotuksen 20—22 § vastaavat pitkälti rajavartiolain säännöksiä näistä asioista.

Edellä mainitut pykälät selkeyttävät nykytilannetta. Saadun selvityksen perusteella ehdote-tut lisätoimivaltuudet vartio- tai päivystystehtä-vää suorittavalle virkamiehelle edellyttävät noin 500 henkilön vahvuisen vartiohenkilöstön kou-luttamista uudelleen. Koulutuksesta aiheutuu puolustusvoimille noin 65 000 euron kertakus-tannus.

Merivoimien taholta tuotiin esiin, että edellä mainittujen pykälien toimivaltuuksia on voitava soveltaa sellaisilla vartiolinnakkeilla, joilla ei pysyvästi työskentele puolustusvoimien henki-löstöä, mutta jotka ovat puolustusvoimien käy-tössä pysyvästi ja joita aika ajoin käytetään kou-lutuksessa ja harjoituksissa. Saadun selvityksen perusteella puolustusvaliokunta toteaa, että myös linnakesaaret, joilla ei pysyvästi työsken-tele puolustusvoimien henkilöstöä, ovat 18 §:n tarkoittamia puolustusvoimien pysyvässä käy-tössä olevia alueita.

Puolustusvoimien henkilöstö

Lakiehdotuksen 4 luvussa on säännöksiä puolus-tusvoimien henkilöstön asemasta. Valiokunta toteaa, että Maanpuolustuskorkeakoulua koske-va sääntely on nykyään hajanaista. Apulais-oikeusasiamies on Maanpuolustuskorkeakoulus-sa 16.6.2006 suorittamansa tarkastuksen yhtey-dessä tuonut esiin koulua koskevan säännösten

muutostarpeet. Maanpuolustuskorkeakoulua koskevaa lainsäädännön uudistusta on puolustusvaliokunnan mielestä syytä kiirehtiä.

Asiantuntijakuulemisissa henkilöstöjärjestöt toivat esiin, että lakiehdotuksen 12 § (Apu toiselle valtiolle), 41 § (Virkamiehen siirtäminen toiseen virkaan tai tehtävään), 43 § (Ammattitaito ja kunto) ja 48 § (Ammattisotilaan määräaikainen virantoimituksesta erottaminen) on syytä ottaa uudestaan tarkasteluun puolustusministeriön ja henkilöstöjärjestöjen kesken. Puolustusvaliokunta kehotti joulukuun alussa 2006 puolustusministeriötä käymään edellä mainitut pykälät vielä kerran läpi henkilöstöjärjestöjen kanssa.

Neuvotteluprosessin tuloksena puolustusministeriö ja henkilöstöjärjestöt (JUKO, Pardia, JHL) allekirjoittivat 8.1.2007 muistion, jossa todetaan saadun 41 §:ää lukuun ottamatta aikaan puolustusvoimien henkilöstön asemaa koskevista pykälistä yhteisymmärrys. Puolustusvaliokunta pitää henkilöstöjärjestöjen ja puolustusministeriön välillä saavutettua neuvottelutulosta tervetulleena ja huomioi tämän neuvotteluprosessin tulokset tässä mietinnössään. Lakiehdotuksen 12 §:n osalta saavutettu yhteisymmärrys on huomioitu mietinnössä puolustusvoimien toimintaa ulkomailla käsittelevän luvun yhteydessä.

Lakiehdotuksen 41 § koskee puolustusvoimien virkamiehen siirtovelvollisuutta. Tarkoituksena on turvata puolustusvoimien mahdollisuudet henkilöstöresursseja tarkoituksenmukaisesti kohdentamalla huolehtia rauhanajan tehtävien tehokkaasta suorittamisesta ja sodanajan puolustusvalmiuden ylläpitämisestä. Puolustusvaliokunta viittaa tässä yhteydessä myös vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisesta selonteosta antamaansa mietintöön (PuVM 1/2004 vp), jossa siirtymisvelvollisuuden säilyttämistä pidetään välttämättömänä maanpuolustuksellisista syistä. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että puolustusvoimien virkamiehen määräämisessä toiseen virkaan tai tehtävään on kysymys puolustusvoimien henkilöstöjärjestelmän tavanomaisesta ja hyväksyttävänä pidettävästä piirteestä, josta puolustusvoimien palvelukseen hakeutuvat ovat etukäteen tietoisia.

mien palvelukseen hakeutuvat ovat etukäteen tietoisia.

Saadun selvityksen mukaan siirtymävelvollisuuden haittoja pyritään lieventämään kehittämällä puolustusvoimien ura- ja henkilöstösuunnittelujärjestelmää siten, että tieto avoimista tehtävistä julkaistaisiin entistä useammin puolustusvoimien tietojärjestelmissä, jotta virkamiehet voisivat ilmoittaa halukkuudestaan siirtyä näihin tehtäviin. Pääesikunta selvittää mahdollisuuksia laajentaa avoimiin tehtäviin ilmoittautumisoikeutta puolustusvoimissa. Puolustusvaliokunta toteaa, että siirtojen tulee perustua ensisijaisesti siirrettävän henkilön vapaaehtoisuuteen eikä niistä saa koitua kohtuutonta haittaa siirtäjälle tai hänen perheelleen. Jos vapaaehtoisia ja sopivia hakijoita ei löydy, käytetään siirtymisvelvollisuutta.

Puolustusvaliokunta pitää tärkeänä 41 §:n säännöstä siitä, että tieto siirrosta annetaan virkamiehelle vähintään kolme kuukautta aikaisemmin, jotta siirtymävelvollisilla on tosiasiallinen mahdollisuus valmistautua paikkakuntien välisiin siirtoihin. Erityisen tärkeää tämä on puolustusvoimien virkamiehen palatessa ulkomailta kotimaahan. Esimerkiksi tietyissä YK-johtoisissa operaatioissa yhteydenpitoa kotimaahan voi olla vaikea järjestää ja kolmen kuukauden minimiaikaa voidaan pitää riittämättömänä. Valiokunta toteaa, että siirroista tulee pyrkiä ilmoittamaan puolustusvoimien ura- ja henkilöstösuunnittelujärjestelmää hyväksikäyttäen huomattavasti aiemmin kuin kolmen kuukauden minimiajassa. Mielellään jopa kuusi kuukautta ennen siirtoa, kuten puolustusvaliokunta totesi aiemmin mietinnössään puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta (PuVM 4/1998 vp).

Luottamusmiesten siirtosuojasta ja palvelussuhdeturvasta on sovittu valtion yleisessä virkaja työehtosopimuksessa. Siirtymävelvollisten palkkausta sekä muutto- ja siirtokustannusten korvauksia voidaan kehittää sopimalla niistä virkaehtosopimusjärjestelmän mukaisesti.

Puolustusministeriö on tuonut esiin, että uudessa palkkausjärjestelmässä palkkaus reagoi tehtävien ja henkilökohtaisen työsuorituksen muutoksiin. Peruslähtökohtana on, että palk-

kaus määräytyy tehtävien vaativuuden perusteella. Puolustusvoimien uutta palkkausjärjestelmää koskevassa virkaehtosopimuksessa on taattu siirtymävelvollisille tietyin edellytyksin vähintään vuoden ajaksi entisen suuruinen tehtäväkohtainen palkanosa. Tämän jälkeen tehtäväkohtainen palkanosa voisi laskea yhdellä vaativuusluokalla. Mahdollisen tehtäväkohtaisen palkanosan laskua voisi pienentää henkilökohtaisen palkanosan nousu paremman työsuorituksen perusteella. Siirtymävelvollisten asemaa puolustusvoimissa voidaan virkaehtosopimuksen mukaisen palkkaturvan ohella kehittää käyttämällä hyväksi ura- ja henkilösuunnittelua.

Valiokunta pitää urasuunnittelunäkökulmaa puolustusvoimissa tärkeänä. Pitkäjänteisen ura- ja henkilöstösuunnittelun kautta voidaan varmistaa se, että puolustusvoimien henkilöstö siirtyy ensisijaisesti aina ylempään virkaan tai vähintään samantasoiseen tehtävään. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan vahvistanut tämän periaatteen ja todennut, että sitä on noudatettava myös valtion uuden palkkausjärjestelmän puitteissa. Puolustusvaliokunnan näkemyksen mukaan puolustusvoimien pitkäjänteisen urasuunnittelun kautta tulisi voida minimoida tilanteet, joissa henkilön peruspalkka alenisi siirron vuoksi. Viime kädessä 41 §:ään sisältyvä palkkakuukysymys on valtion virkasopimuslain mukaisesti virkaehtosopimusneuvotteluissa ratkaistava asia. Valiokunta kehottaakin henkilöstöjärjestöjä ja puolustusministeriötä hakemaan keskinäisin neuvotteluin myös tähän ongelmaan molempia osapuolia tyydyttävän ratkaisun.

Yhteistoimintamuistiossa todetaan 43 §:n osalta, että työnantajan tapaturmavakuutusturva kattaa osallistumisen työaikana:

- kuntotesteihin (esim. kestävyystesti, lihaskuntotesti, painoindeksi)
- kenttäkelpoisuustesteihin (esimerkiksi palvelusammunnat, suunnistus-, kartanluku- tai ampumahiihtoharjoitus; marssisuoritus joko jalka-, polkupyörä- tai hiihtomarssina)
- liikuntapäiviin
- johdettuun liikuntaan (viikkoliikunta) sekä
- taukoliikuntaan.

Työmatkaliikunta, silloin kun se tapahtuu työpaikan ja kodin välillä, kuuluu myös työnantajan tapaturmavakuutuksen piiriin.

Kuntotestin suorittaneilla ammattisotilailla on mahdollisuus osallistua yhteen kestoltaan kahden tunnin tai kahteen yhden tunnin viikottaiseen johdettuun liikuntaharjoitukseen, jollei palvelustehtävistä, esimerkiksi sotilaallisesta harjoituksesta, muuta johdu. Johdettu viikkoliikunta on aina ohjattua tai muutoin kontrolloitua liikuntaa. Jos ammattisotilaalla on ollut hyväksyttävä syy, esimerkiksi sairaus, olla suorittamatta kuntotestiä, esimies voi erikseen oikeuttaa hänet johdettuun viikkoliikuntaan.

Puolustusvoimissa selvitetään myös muita mahdollisuuksia edistää ja tukea ammattisotilaiden omaehtoista liikkumista vapaa-ajalla.

Määräaikaisesta virantoimituksesta erottamisesta (48 §) henkilöstöjärjestöt ja puolustusministeriö sopivat, että virantoimituksesta erottaminen määräaikaisesti edellyttää erityisen painavaa syytä, jota edellytetään myös irtisanomistapauksissa. Määräaikainen erottaminen olisi vaihtoehto irtisanomiselle. Tarkoituksena ei ole kiristää nykyistä rangaistuskäytäntöä. Määräaikaista virantoimituksesta erottamista ei rajata pelkästään tekoihin, jotka ovat tapahtuneet virkamiehen vapaa-aikana.

Sotilaskäskeyasiat

Sotilaskäskeyasioiden parlamentaarista ulottuvuutta ehdotetaan vahvistettavaksi siirtämällä sotilaallisen puolustuksen keskeisiin perusteisiin kuuluvien sotilaskäskeyasioiden esittely siltä osin kuin ne liittyvät puolustusministeriön strategiseen suunnitteluun puolustusvoimien komentajalta puolustusministerille.

Saadun selvityksen mukaan ehdotus vastaa puolustusvoimien ylipäällikön, puolustusministerin ja puolustusvoimain komentajan yhteistä näkemystä. Muutos ei tarkoita rahallisten tai henkilöstöresurssien siirtämistä pääesikunnasta puolustusministeriöön.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että tasavallan presidentin päätöksenteosta sotilaskäskeyasioissa on perussäännös perustuslain 58 §:n 5 momentissa. Sen perusteella presidentti

päittää näistä asioista ministerin myötävaikutuksella sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Säännöksen sisältö muotoutui lopullisesti perustuslakivaliokunnan mietinnössä, jossa säännöstä perusteltiin perustuslain parlamentaaristen ainesten lisäämisellä (PeVM 10/1998 vp). Yhteenvedona sotilaskäskyasioista puolustusvoimailaissa perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että ehdotus presidentin päätöksen teon kytkemisestä sotilaskäskyasioissa puolustusministerin esittelyyn on hyvin sopuoinnussa perustuslakia säädettyjen lähtökohtien kanssa.

Alue- ja paikallishallinto sekä maakuntajoukot

Puolustusvoimien asiantuntijat toivat kuulemisissa esiin, että 28 §:n 4 momentissa käytetty ilmaisu "muut vapaaehtoiset" tulee poistaa, koska puolustusvoimien sodan ajan joukkoihin sisältyviin maakuntajoukkoihin kuuluu vain vapaaehtoisia reserviläisiä. Saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että viittaus muihin vapaaehtoisin on linjassa sen kanssa, mitä hallituksen esityksessä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta on todettu (HE 172/2006 vp).

Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lakiehdotuksen 28 §:n 1 momentissa on säännös vapaaehtoisen sitoumuksen tekemisestä muun muassa maakuntajoukkojen virka-aputehtäviin. Sitoumuksen voi antaa 18—60-vuotias Suomen kansalainen. Sitoumuksen antaja voi siis olla muikin kuin puolustusvoimalakiehdotuksen 28 §:n 4 momentissa mainittu reserviin kuuluva vapaaehtoinen asevelvollinen, esimerkiksi varusmiespalvelusta suorittamaton mies tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittamaton nainen.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa tuodaan esiin, että maakuntajoukot muodostetaan puolustusvoimien muista joukoista eroavalla tavalla. Maakuntajoukot eivät koostu puolustusvoimien henkilöstöstä tai asevelvollisuuslain säädännön nojalla puolustusvoimien joukkoihin kuuluvista. Valiokunta toteaa, ettei lakiin ole maakuntajoukkojen muodostamista koskevien säännösten lisäksi ehdotettu otettavaksi muita

säännöksiä näistä joukoista. Tämän vuoksi uusien joukkojen asema ja käskynalaisuussuhteet puolustusvoimien organisaatiossa jäävät lain tasolla epäselviksi. Puolustusvoimien yleistä koostumusta koskevissa 24 §:n 2 momentin tai 27 §:n ja 28 §:n 1—3 momentin säännöksissä ei mainita maakuntajoukkoja. Vastakohtaispäätelmään perustuva tulkinta näyttäisi tämän puutteen takia johtavan siihen, etteivät maakuntajoukot ole puolustusvoimien osa ainakaan samassa mielessä kuin esimerkiksi säännöksissä nimenomaisesti mainitut joukko-osastot, sotilaslaitokset tai varuskunnat. Valiokunta toteaa lausunnossaan myös, että vapaaehtoisista koostuville joukoille suunniteltujen tehtävien monipuolisuus ja vaativuus eivät käy lakiehdotuksen säännöksistä ilmi.

Maakuntajoukkojen tehtävät. Saadun selvityksen mukaan maakuntajoukot ovat tärkeä osa puolustusvoimien kokoonpanoa, ja joukot tullaan varustamaan uudenaikaisella puolustusmateriaalilla. Niitä voidaankin pitää eräänlaisina kotimaan nopean toiminnan joukkoina. Maakuntajoukot poikkeavat muista puolustusvoimien joukoista siinä, että valintamenettely perustuu reserviläisten vapaaehtoisuuteen. Vapaaehtoisuuteen liittyy sitoumusjärjestelmä, jolla kannustein tukemalla saadaan reserviläinen valitsemaan joukkonsa. Maakuntajoukkojen kehittäminen kuuluu puolustusvoimien strategiseen suunnitelmaan 2025. Maakuntajoukkokonseptin kehittämisessä saa tuleva Maavoimien esikunta vuodesta 2008 lähtien keskeisen roolin.

Saadun selvityksen mukaan maakuntajoukkojen kehittäminen käynnistettiin heti vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon hyväksymisen jälkeen. Vaikutteita maakuntajoukkojen kehittämiseen on haettu ennen kaikkea Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta. Vuosina 2005—2007 on käynnissä maakuntajoukkokonseptin pilottivaihe. Tämän vaiheen tavoitteena on etsiä vapaaehtoisten reserviläisten rekrytointimallia, laatia perusteita maakuntajoukkojen koulutukselle, selvittää toimintaan mukaan tulevien motivaatiota ja odotuksia, laatia kannustejärjestelmä ja käynnistää joukkojen varus-

taminen. Pilottivaiheen viisi maakuntayksikköä ovat Helsingin, Uudenmaan, Vaasan, Oulun ja Kuopion sotilaslääneissä. Mukana toiminnassa on tällä hetkellä noin 800 reservin sotilasta. Saadun selvityksen mukaan tyypillinen maakuntajoukkojen vapaaehtoinen on ammattikoulun käynyt reservin toimiupseeri.

Vuosina 2008—2011 kaikkiin maakuntiin rekrytoidaan vapaaehtoisista ensi sijassa erilaisen kohteiden suojaamiseen kykenevät joukot, jotka nimetään maakuntajoukoiksi. Lopullisena tavoitteena on saada luotua reserviläisistä yhteisvahvuudeltaan noin 12 000—16 000 hengen suuruinen maakuntajoukko eli noin 3—4 yksikköä maakuntaa kohden.

Maakuntajoukkojen kehittämisen lähtökohtana on sodan ajan tehtävien lisäksi myös osallistuminen puolustusvoimien antamiin virka-aputehtäviin. Maakuntajoukot saisivat erityiskoulutusta virka-aputehtäviin ja saavuttaisivat näissä tehtävissä vaadittavan osaamistason noin vuoden koulutuksen jälkeen. Maakuntajoukkoja kaavaillaan koulutettavan siten, että 10 % koulutuksesta annettaisiin kertausharjoitusten kautta, 30 % puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten kautta ja 60 % Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilattujen harjoitusten kautta. Tavoitteena on, että maakuntajoukkoja koulutettaisiin vuosittain noin 15 vuorokautta.

Virka- ja sotilaspuvun käyttäminen

Vapaaehtoisen maanpuolustustyön etujärjestöt toivat asiantuntijakuulemisissa esiin huolensa siitä, saavatko reserviläiset jatkossa käyttää sotilasarvonsa mukaista sotilaspukua. Nykyisin reserviläisten sotilaspuvun käyttöä on säännelty yksityiskohtaisesti sotilas- ja virkapuvuista annetussa asetuksessa. Reserviläisjärjestöt toivat esiin, että nykyinen asetusta on ollut hyvä ja toimiva ja sillä on ollut yleistä maanpuolustustahtoa vahvistava merkitys. Reserviläiset ovat käyttäneet sotilaspukua muun muassa vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa, kunniavartioissa sankarihautoilla sekä kansainvälisissä tapahtumissa.

Virka- ja sotilaspuvun käyttöä koskevan 45 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan

tarkoituksena ei ole muuttaa nykyistä käytäntöä, jonka mukaan muuan muassa puolustusvoimien tai maanpuolustusjärjestöjen juhla-, edustus-, kilpailu- ja vastaavissa tapahtumissa on voitu käyttää sotilasarvon mukaista sotilaspukua. Vastaavasti puolustusvoimien sotilasvirasta eläkkeelle siirtyneet voisivat edelleen käyttää sotilaspukua edellä mainittujen tilaisuuksien lisäksi myös muissa tilaisuuksissa, joissa siviilihenkilöt käyttävät juhlapukua.

Puolustusvaliokunta huomauttaa, että 45 §:n yksityiskohtaiset perustelut on kirjoitettu tavalla, jonka voidaan nähdä johtavan ahtaampaan tulkintaan reserviläisten oikeudesta käyttää sotilaspukua kuin mitä vuoden 1997 asetuksessa on määritelty. Puolustusvaliokunta toteaa kuitenkin, että pääesikunnan määrätessä tarkemmin sotilas- ja virkapukujen käyttämisestä (45 §:n 4 momentti) ei vallitsevaa käytäntöä reserviläisten oikeudesta käyttää sotilaspukua tule kaventaa.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

Valiokunta ehdottaa lain nimikettä muutettavaksi laiksi puolustusvoimista.

4 §. Kansan elinmahdollisuuksien ja valtiojohdon toimintavapauden turvaaminen sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen. Pykälässä ovat säännökset puolustusvoimien voimankäyttövaltuudesta. Pykälän mukaan puolustusvoimat turvaa Suomen aluetta, kansan elinmahdollisuuksia ja valtiojohdon toimintavapautta sekä puolustaa laillista yhteiskuntajärjestystä tarvittaessa voimakeinoin.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että 4 §:ää on välttämättä täydennettävä maininnoilla, joiden perusteella puolustusvoimien voimankäytön edellytyksenä on Suomeen tai pykälässä mainittuihin oikeushyviin kohdistuva aseellinen hyökkäys tai sitä vastaava ulkoinen uhka. Muussa tapauksessa voiman käytön edellytyksistä ja rajoituksista olisi erilaisia tilanteita varten lisättävä lakiin olennaisesti ehdotettua yksityiskohtaisemmat säännökset, jotta lakiehdotus

dotus voidaan näiltä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten puolustusvaliokunta ehdottaa pykälää täsmennettäväksi siten, että sotilaallisia voimakeinoja voidaan käyttää aseellisen hyökkäyksen tai sitä vastaavan ulkoisen uhan kohdistuessa Suomeen. Valiokunta ehdottaa täsmennettäväksi myös voimakeinoviittausta ilmaisulla "sotilaallisina voimakeinoin". Samaa ilmaisua ehdotetaan käytettäväksi pykälän toisessa virkkeessä. Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälässä määriteltäväksi sen, mitä ovat sotilaalliset voimakeinot.

12 §. Apu toiselle valtiolle. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten puolustusvaliokunta esittää seuraavien muutosten tekemistä.

Pykälän 1 momenttia tarkennetaan siten, että puolustusvoimien muita viranomaisia tukeva rooli käy laista ilmi ehdotettua selkeämmin. Valiokunta ehdottaa 1 momenttiin mainintaa myös siitä, millaisin keinoin puolustusvoimat voi osallistua avun antamiseen. Voimakeinoin annettava apu rajataan keinovalikoiman ulkopuolelle.

Lisäksi 4 momentin sanamuotoa tarkistetaan vastaamaan lainsäädännössä tavanomaisesti käytettyä ilmaisua ylipäällikön aseman huomiomisesta.

14 §. Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan valituskielto on poistettava 14 §:n 3 momentista, jotta lakiehdotus voidaan näiltä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Puolustusvaliokunta ehdottaa 3 momentin valituskiellon poistamista sekä samaa momenttia täsmennettäväksi siten, että viittausta alue- tai paikallishallintoviranomaisiin tarkoittaa puolustusvoimien viranomaisia.

Puolustusvaliokunta ehdottaa 4 momentissa säädettäväksi siitä, että korvauspäätökseen samoin kuin kiinteistön käyttöä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Lisäksi valiokunta ehdottaa 4 momentissa säädettäväksi, että korvaukseen oikeutetulle valittajalle on viipymättä suoritettava määrä, josta ei ole erimielisyyttä.

15 §. Liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten puolustusvaliokunta esittää pykälää täsmennettäväksi säännöksillä luvan myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä, lupaviranomaisesta ja muutoksenhausta lupaviranomaisen päätökseen (uudet 3—5 momentit). Valiokunta esittää lisäksi 7 momentin muotoilua täsmennettäväksi.

16 §. Kuvaaminen tai tallentaminen puolustusvoimien käytössä olevalla alueella. Puolustusvaliokunta toteaa, että pykälä on siinä määrin tulkinnanvarainen, ettei puolustusvoimien käytössä olevalla alueella luvallisesti liikkuva henkilö voi kohtuudella ymmärtää, mitkä ovat sellaisia kohteita, joiden luvattomasta kuvaamisesta tai muusta tallentamisesta seuraa rangaistus. Valiokunta huomauttaa lisäksi, että kuvaus- ja tallennusmahdollisuuksien nopean teknologisen kehittymisen takia kohteiden kuvaaminen kaukaa puolustusvoimien hallussa olevien alueiden ulkopuolelta on nykyisin varsin helppoa.

Ajatus kaikkiin mahdollisiin kuvaus- tai tallennuskiellon kohteena oleviin puolustusvoimien kohteisiin kiinnitettävästä kieltotaulusta ei ole puolustusvaliokunnan mielestä hyvä. Tällaisen käytännön omaksuminen olisi työlästä. Lisäksi merkitseminen johtaisi maanpuolustuksen kannalta tärkeiden kohteiden korostamiseen tarpeettomasti.

Puolustusvaliokunta huomauttaa myös, että rikoslain 12 luvussa on säädetty seuraamuksista, jotka koskevat maanpuolustuksen kannalta tärkeiden kohteiden vakoilua, turvallisuussalaisuuden paljastamista tai luvatonta tiedustelutoimintaa. Edellä todettuun perustuen puolustusvaliokunta esittääkin 16 §:n poistamista kokonaan.

16 (17) §. Lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri. Puolustusvaliokunta ehdottaa pykälän 1 momentin sanamuotoa tarkistettavaksi 16 §:n poistamisen takia. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että lakiehdotukseen tulee ottaa säännös ehdotuksen 17 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin merkittävien tietojen säilytysajasta. Puolustusministeriö on tuonut valiokunnan tietoon, että tarve säilyttää tietoja luparekisterissä olisi viisi

vuotta. Tätä perusteltiin ministeriön puolelta sillä, että sotilasviranomaisilla on tarve seurata sotilaskohteita koskevia kulkulupahakemuksia ja että tietoja voidaan käyttää myös mahdollisia seuraavia kulkulupahakemuksia varten. Puolustusvaliokunta toteaa, että rajavartiolaitoksen lupa- ja valvonta-asioiden rekisterissä (henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 9 §) saa säilyttää tietoja pääsääntöisesti enintään 10 vuotta. Edellä todettuun perustuen puolustusvaliokunta ehdottaa lupa- ja valvonta-asioiden rekisteriin merkittävien tietojen säilytysajaksi viittä vuotta.

17 §. Rekisterinpitäjä. (Uusi) Sisällöllisistä ja lakiteknisistä syistä valiokunta esittää 1. lakiehdotuksen 17 §:n 2 momentin irrottamista omaksi uudeksi pykäläkseen.

23 §. Sotilaan ja sotilasesimiehen voimankäyttö. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten puolustusvaliokunta ehdottaa 1 momenttia täydennettäväksi maininnalla, jonka perusteella vartio- tai päivystystehtävää suorittava henkilö on rikoslain 45 luvun 27 §:ssä tarkoitettu sotilas.

24 §. Puolustusvoimien johto ja hallintoyksiköt. Perustuslakivaliokunta toi lausunnossaan esiin, että maakuntajoukoista on säädettävä tarkemmin lakiehdotuksessa. Puolustusvaliokunta ehdottaa 2 momenttiin lisättäväksi täsmennyksen maakuntajoukoista osana puolustusvoimien rakennetta.

28 §. Alue- ja paikallishallinto sekä maakuntajoukot. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että puolustusvoimien nykyisiin rakenteisiin nähden aivan uusien maakuntajoukkojen pääasialliset tehtävät samoin kuin joukkojen asema ja käskynalaissuhteet puolustusvoimien organisaatiossa sekä toimivaltuuksien mahdolliset erityispiirteet tulee käydä laista asianmukaisella tavalla ilmi.

Maakuntajoukot ovat puolustusvoimien alueellisia joukkoja, joiden erityispiirteenä on vapaaehtoinen hakeutuminen joukkoihin. Maakuntajoukkoja voidaan lisäksi käyttää puolustusvoimien virka-aputehtävissä. Mitään erityi-

siä toimivaltuuksia maakuntajoukoilla ei siis ole. Puolustusvaliokunta ehdottaa pykälän 2 ja 4 momenttia täsmennettäväksi edellä kuvatulla tavalla.

39 §. Kansainvälisissä tehtävissä toimivien korvaukset ja asema. Pykälässä tarkoitettujen korvausten myöntämisestä päättää 2 momentin perusteella puolustusvoimat, jollei puolustusministeriön asetuksessa ole muuta säädetty. Ehdotus jättää avoimeksi korvauksen myöntäjän. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten puolustusvaliokunta ehdottaa 2 momenttiin säännöstä siitä, että korvausten myöntämisestä päättää pääesikunta. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että myös puolustushaaraesikunta voi päättää korvausten myöntämisestä, jos ratkaisulta sille annetaan puolustusministeriön asetuksella. Valiokunta kiinnittää huomiota myös 2 momentin epäselvään "pykälän edellyttämiin" -viitaukseen ja ehdottaa sen poistamista.

43 §. Sotilaan perustaito ja kunto. Puolustusministeriö ja henkilöstöjärjestöt toivat yhteistointamuisuudessaan 8.1.2007 esiin, että pykälän otsikkoja ja sisältöä tarkistettaisiin siten, että termi "ammattitaito" korvattaisiin määritelmällä "sotilaan perustaito". Puolustusvaliokunta ehdottaa tällaisten muutosten tekemistä.

44 §. Palvelukseen ilmoittautuminen. Puolustusvaliokunta toteaa, että valtioneuvoston 23.11.2006 antamassa periaatepäätöksessä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen strategiasista on määritetty 44 §:n tarkoittamat yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen edellyttämät erityistilanteet ja niihin liittyvät toimenpiteet.

Puolustusvaliokunnalle annetun selvityksen mukaan puolustusministeriön sekä Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n, Palkansaajajärjestö Pardia ry:n ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n välillä tehdyn virkaehtosopimuksen mukaisesti selvitetään hälytysrahajärjestelmän toiminnallista tarpeellisuutta sekä eri toteuttamistapamuotoja ja niiden kustannusvaikutuksia.

Henkilöstöjärjestöt ja puolustusministeriö ehdottavat pykälän tekstiä tarkennettavaksi tavalla, josta on sovittu osapuolten kesken muistiossa 8.1.2007. Puolustusvaliokunta ehdottaa 1 ja 2 momenttien täsmentämistä tämän pohjalta.

47 §. *Eroamisikä ja oikeus jatkaa palvelua eroamisien jälkeen.* Pykälässä säädetään pääesikunnan mahdollisuudesta oikeuttaa puolustusvoimien virkamies jatkamaan palvelua virassaan eroamisien jälkeen. Laissa ei kuitenkaan ehdoteta säädettäväksi virkamiehen eroamisikästä. Eesityksen perusteluista ilmenee tarkoitukseksi olevan jatkossakin soveltaa puolustusvoimista annetun asetuksen säännöksiä asiasta. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten puolustusvaliokunta ehdottaa uusia momentteja 1 ja 2 puolustusvoimien sotilasvirassa palvelevan henkilön eroamisikästä sekä pykälän otsikon tarkistamista.

49 §. *Luvaton kuvaaminen tai muu tallentaminen puolustusvoimien käytössä olevalla alueella.* Pykälän rangaistussäännökset liittyvät poistettavaan 16 §:ään. Puolustusvaliokunta esittää 49 §:n poistamista tarpeettomana.

51 §. *Voimaantulo ja siirtymäsäännös.* Puolustusvaliokunta ehdottaa voimaantuloa ja siirtymäsäännöstä koskevaan pykälään kahta uutta momenttia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella puolustusvaliokunta ehdottaa,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että 2.—5. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki puolustusvoimista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku	4 §
Yleiset säännökset	<i>Kansan elinmahdollisuuksien ja valtiojohdon toimintavapauden turvaaminen sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen</i>
1 ja 2 § (Kuten HE)	
2 luku	
Toimivalta	
<i>Suomen sotilaallinen puolustaminen</i>	
3 § (Kuten HE)	
	Puolustusvoimat turvaa Suomen aluetta, kansan elinmahdollisuuksia ja valtiojohdon toimintavapautta sekä puolustaa laillista yhteiskuntajärjestystä tarvittaessa <i>sotilaallis</i> in voimakeinoin <i>aseellisen hyökkäyksen tai sitä vastaavan ulkoisen uhan kohdistuessa Suomeen. Sotilaallisten voimakeinojen tulee olla sopusuhteissa Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Sotilaallisilla voimakeinoilla tarkoite-</i>

taan sotilaan henkilökohtaisen aseensa ja sitä voimakkaampaa asevoiman käyttöä.

5—9 §
(Kuten HE)

Muiden viranomaisten tukeminen

10 ja 11 §
(Kuten HE)

12 §

Apu toiselle valtiolle

Puolustusvoimat voi osallistua toista Suomen viranomaista tukeakseen pelastus- ja muun vastaavan avun antamiseen toiselle valtiolle terrori-iskun, luonnononnettomuuden, suuronnettomuuden tai niihin rinnastettavan tapahtuman johdosta. Puolustusvoimat voi osallistua avun antamiseen kalustolla, materiaalilla tai asian- tuntija-avulla. Avun antamisessa ei saa käyttää voimakeinoja.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Puolustusvoimia ei saa määrätä 1 momentissa tarkoitettuihin toimiin ilman 2 tai 3 momentissa säädettyä päätöksentekomenettelyä, ellei (poist.) puolustusvoimien ylipäällikön toimival- lasta muuta johdu.

Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan

13 §
(Kuten HE)

14 §

Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Puolustusvoimien 1 momentissa tarkoitettusta kiinteistön käyttämisestä päättää puolustusvoimien alue- tai paikallishallintoviranomainen tai harjoituksen johtaja. (Poist.)

Kiinteistön käyttämisestä aiheutuneesta vahingosta suoritetaan kiinteistön omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus.

Korvauspäätökseen samoin kuin kiinteistön käyttöä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Korvaukseen oikeutetulle on valitusmenettelystä huolimatta viivytyksettä suoritettava määrä, josta ei ole erimielisyyttä.

15 §

Liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Oleskelu- tai vierailulupa myönnetään, jos hakijalla on työtehtävistä, asumisesta tai vastaavasta syystä johtuva perusteltu tarve liikkua puolustusvoimien käytössä olevalla alueella. Vierailulupaa ei kuitenkaan myönnetä, jos on perusteltua syytä epäillä hakijan vaarantavan puolustusvoimien toimintaa tai alueella olevien turvallisuutta. Oleskelu- tai vierailuluvan saanut henkilö ei saa puolustusvoimien käytössä olevalla alueella kuvata tai muuten tallentaa maanpuolustuksen kannalta tärkeitä kohteita, kuten johtamispaikkoja, tutka- tai viestiasemia ja asejärjestelmiä. Luvassa voidaan antaa puolustusvoimien toiminnan ja hakijan turvallisuuden kannalta tarpeellisia määräyksiä alueella liikkumisesta, liikkumisajasta ja -paikasta sekä kuvaamisesta tai muusta tallentamisesta. (Uusi)

Lupa voidaan peruuttaa, jos: 1) luvan haltija rikkoo lupamääräyksiä; 2) luvan haltija on antanut alueella liikkumisen tarkoituksesta harhaanjohtavia tietoja; taikka 3) luvan haltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä. (Uusi)

Oleskelu- ja vierailuluvan myöntää edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu viranomainen. Lupaviranomaisen 3 ja 4 momentissa tarkoitettua asiasta tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen kiellä päätöksen täytäntöönpanoa. (Uusi)

Oleskelu- ja vierailuluvasta säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista alueista maa-alueet tulee merkitä. Kieltoalaluista ja

muista tässä tarkoitetuista merkeistä voidaan säätää puolustusministeriön asetuksella.

16 § (Poist.)

16 (17) §

Lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri

Lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri on valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekisteri. Siihen voi sisältyä tietoja, joita on tarpeen käsitellä tässä laissa tarkoitettujen liikkumista (poist.) koskevien lupien myöntämiseksi sekä kieltojen ja rajoitusten valvomiseksi.

(2 mom. poist.)

(2—4 mom. kuten HE:n 3—5 mom.)

Henkilöä koskevat tiedot poistetaan rekisteristä viimeistään viiden vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä. (Uusi)

17 § (Uusi)

Rekisterinpitäjä

Lupa- ja valvonta-asioiden rekisterinpitäjänä toimii pääesikunta sekä kukin hallintoyksikkö toimialueellaan.

Turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitäminen

18—22 §
(Kuten HE)

23 §

Sotilaan ja sotilasesimiehen voimankäyttö

Vartio- tai päivystystehtävää suorittavalla, rikoslain 45 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla sotilaalla on vastarintaa kohdatessaan oikeus käyttää vastarinnan murtamiseksi sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina, kun otetaan huomioon joukon tai vartioitavan kohteen tai alueen turvallisuus, virka- tai palvelustehtävän laatu ja vastarinnan vaarallisuus. Edellä mainituin edellytyksin vartiomiehellä on

oikeus voimakeinojen käyttöön myös, kun joku hänen pysäytymiskäskystään huolimatta lähestyy vartioitavaa kohdetta tai aluetta, jonne tuleminen on kielletty.

(2—4 mom. kuten HE)

3 luku

Puolustusvoimien organisaatio ja hallinto

24 §

Puolustusvoimien johto ja hallintoyksiköt

(1 mom. kuten HE)

Puolustusvoimissa on puolusvoimain komentaja, pääesikunta, maavoimat, merivoimat ja ilmavoimat, aluehallinnon esikuntia, sotilaslaitoksia, joukko-osastoja ja muita hallintoyksiköitä sekä *maakuntajoukkoja* ja Maanpuolustuskorkeakoulu.

(3 mom. kuten HE)

25—27 §
(Kuten HE)

28 §

Alue- ja paikallishallinto sekä maakuntajoukot

(1 mom. kuten HE)

Sotilaslaitos, joukko-osasto ja varuskunta ovat puolustusvoimien paikallishallintoviranomaisia. Sotilaslaitos, joukko-osasto ja *maakuntajoukot* ovat pääesikunnan, maavoimien esikunnan, merivoimien esikunnan, ilmavoimien esikunnan tai sotilaslaitoksen alaisia sen mukaan kuin siitä 29 §:n mukaisesti päätetään.

(3 mom. kuten HE)

Maakuntajoukot ovat puolustusvoimien kokoonpanoon kuuluvia alueellisia joukkoja. Maakuntajoukot muodostetaan reserviin kuuluvista vapaaehtoisista asevelvollisista ja muista vapaaehtoisista, jotka ovat antaneet vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa tarkoitettun sitoumuksen puolustusvoimille. *Maakuntajoukkoja voidaan käyttää puolustusvoimien virka-aputehtävissä.*

29—35 §
(Kuten HE)

4 luku

Puolustusvoimien henkilöstö

36—38 §
(Kuten HE)

39 §

Kansainvälisissä tehtävissä toimivien korvaukset ja asema

(1 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden oikeus paikalliskorotukseen, varustautumiskorvaukseen ja muuttokorvaukseen määräytyvät ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain 4, 6 ja 7 §:n mukaisesti. Puolustusministeriön asetuksella säädetään tarkemmin puolustusvoimien virkanimikkeiden tai tehtävien rinnastamisesta (*poist.*) ulkoasiainhallinnon virkoihin ja tehtäviin. Korvausten myöntämisestä päättää pääesikunta, jollei puolustusministeriön asetuksella ratkaisuvaltaa anneta tämän lain 27 §:ssä tarkoitetun puolustushaaran esikunnalle.

(3 mom. kuten HE)

40—42 §
(Kuten HE)

43 §

Sotilaan perustaidot ja kunto

Ammattisotilaan tulee ylläpitää virkatehtäviensä edellyttämiä sotilaan perustaitoja ja kuntoa. Eri virkatehtävien edellyttämien sotilaan perustaitojen sekä kunnan tasosta ja kuntotestien järjestämisestä voidaan säätää puolustusministeriön asetuksella.

44 §

Palvelukseen ilmoittautuminen

Puolustusvoimien virkamiesten varallaolo- ja ylityövelvollisuudesta on voimassa mitä niistä on virkamiesten osalta säädetty työaikalain (605/1996) 5 §:n 3 momentissa ja 18 §:n 4 momentissa.

Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin liittyvien uhkien tai niihin sisältyvien erityistilanteiden taikka valmiuslain mukaisten poikkeusolojen tai näiden uhkan sitä edellyttäessä virkamiehen on määräyksestä saavuttava palvelukseen myös vuosilomalta tai virkavapaalta. Tällaisen uhkan tai tilanteen ollessa ilmeinen virkamiehen on viipymättä otettava yhteyttä palveluspaikkaansa. Edellä tarkoitetut määräykset antaa puolustusvoimien toimivaltainen viranomais.

45 ja 46 §
(Kuten HE)

47 §

Eroamisikä ja oikeus jatkaa palvelua eroamisen jälkeen

Eroamisikä sotilasvirassa on:

1) puolustusvoimain komentajan virassa 63 vuotta; 2) pääesikunnan päällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin virassa tai valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetävissä näihin rinnastuvassa muussa sotilasvirassa 60 vuotta, kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalinvirassa 55 vuotta ja everstin virassa 52 vuotta; sekä 3) muissa sotilasviroissa 55 vuotta, lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kuitenkin 45—50 vuotta henkilön koulutus ja kokemus huomioon ottaen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin koulutuksen ja kokemuksen huomioon ottamisesta eroamisikästä säädettyä. Puolustusvoimain komentaja määrää puolustusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti ne tehtävät, jotka edellyttävät lentäjän koulutusta.

Pääesikunta päättää näissä tehtävissä palvelvien eroamisistä.

(3 ja 4 mom. kuten HE:n 1 ja 2 mom.)

48 §
(Kuten HE)

5 luku

Rangaistussäännökset

49 § (*Poist.*)

49 (50) §
(Kuten HE)

6 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

50 (51) §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

(1—3 mom. kuten HE)

Puolustusvoimien sotilasvirassa 31.12.2007 palvelleen eroamisikään sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. (Uusi)

Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus maanpuolustusalueeseen tai sen esikuntaan tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta operatiivisen sotilasläänin esikuntaan ja viittaus sotilasläänin esikuntaan puolestaan viittausta alueellisen sotilasläänin esikuntaan tai aluetoimistoon. (Uusi)

51 (52) ja 52 (53) §
(Kuten HE)

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kauko Juhantalo /kesk
vpj. Jaakko Laakso /vas
jäsen. Reijo Kallio /sd
Saara Karhu /sd
Antero Kekkonen /sd
Risto Kuisma /sd
Seppo Lahtela /kok
Jere Lahti /kok

Reijo Laitinen /sd
Kalevi Lamminen /kok
Eero Lankia /kesk
Olli Nepponen /kok
Lauri Oinonen /kesk
Antti Rantakangas /kesk
vjäs. Eero Akaan-Penttilä /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola.